

ФОРМУВАННЯ ЗАСАД КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ

Педагогічний досвід

вихователь вищої категорії
Олейнюк Алла Василівна

Фастів-2015

ВСТУП

Ліцейські роки – пора інтенсивного формування особистості, становлення свідомого «Я». У цей період у людини закладаються усі ті якості, особливості, які потім усе життя визначатимуть її світосприйняття, характер мислення, творчі здібності, реакцію на все оточуюче, вчинки, поведінку. Особистістю людина стає не відразу, вона визріває поступово, і в її формуванні бере участь багато чинників.

Нинішні реалії вимагають переходу від пріоритетної цінності знань до пріоритетності індивідуального досвіду дитини, до пошуку шляхів формування її життєвих компетенцій. Особистісно орієнтований підхід поєднує виховання та освіту в єдиний процес допомоги, підтримки, соціально-педагогічного захисту, розвитку дитини, підготовку її до життєтворчості.

Вчитель у стінах навчального закладу моделює майбутнє суспільство, а ми прагнемо до суспільства успішних, творчих людей, тому необхідно своєчасно «вловити», «розпізнати» тонку грань перетворень у свідомості дитини і допомогти їй у перших кроках на шляху до самоствердження.

Майбутнє України – за поколінням, котре сьогодні в шкільних стінах опановує життя, якість

якого залежить від рівня сформованості життєвої компетентності.

Працюючи вихователем ліцею-інтернату природничого напрямку, що має свою специфіку та структуру, поєдную роботу з роботою класного керівника, намагаюся використати всі можливості виховного простору нашого закладу для створення у навчальній групі сприятливих умов, що формують особистість дитини, будують її індивідуальну траєкторію розвитку. Керуючись у своїй роботі Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді», Конвенцією ООН про права дитини, Наказом Міністерства освіти та науки молоді і спорту України від 31 жовтня 2011 року №1243 «Про основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті та новими концептуальними підходами до виховання дітей, підлітків і молоді у національній системі освіти, спрямовую свою діяльність на становлення ліцеїстів як особистостей, щоб у дорослому житті кожен з них зміг досягнути успіху, бути професіоналом, мати навички лідера, жити в згоді із собою та іншими, визнавати цінність кожної людини.

Щоб створити справжній колектив, у якому кожен розуміє іншого, допомагає один одному, співпереживає або принаймні намагається зрозуміти, потрібно почати роботу із вивчення кожного ліцеїста.

На початку навчального року мною ретельно вивчаються особові справи ліцеїстів, проводяться індивідуальні бесіди з кожною дитиною, зустрічі з їхніми батьками. Тісно співпрацюю з адміністрацією нашого закладу, вчителями, якими займаються ліцеїсти моєї групи, обов'язково відвідую уроки. Вивчаю нахили молоді людини, її ставлення до обраного напрямку, мотивацію на досягнення успіху, прагнення до перемог. Узагальнивши отриману інформацію, свою діяльність планую таким чином, щоб, зберігаючи індивідуальність, унікальність кожного вихованця, навчити дітей жити в новому колективі, ефективно взаємодіючи, привчаючись робити те, що потрібно, а не те, що забажається, поступово набуваючи досвіду самостійних рішень та дій, загартовуючи свою волю, характер, різнобічні моральні уявлення, майбутнє у спорті, професії, у житті взагалі.

Організовуючи діяльність дитячого колективу відповідно до нормативно-правових документів, що сьогодні діють в освітньому просторі, головним завданням визначаю створення виховного середовища, яке б сприяло розвитку

особистості ліцеїста, його громадянської, соціальної активності. Розроблена мною програма виховної роботи «Сходинки» - це цілісна система, де прослідковується взаємодія всіх виховних засобів, здійснюється систематичний вплив на свідомість, поведінку ліцеїстів, реалізується творчий потенціал спортивно обдарованої молоді.

Уся моя діяльність у групі супроводжується моніторингом виховної роботи на діагностичній основі. На початку та в кінці навчального року проводжу діагностичні дослідження ліцеїстів, здійснюю моніторинг, щоб визначити результативність та дієвість виховного процесу. Тільки на основі ритмічної прямої і зворотного зв'язку, достовірної інформації я можу ставити конкретні завдання, здійснювати правильні рішення, забезпечувати їх практичну реалізацію.

На мою думку, актуальним у сучасному суспільстві є виховання в молодого покоління громадянської свідомості та духовності, що являються невід'ємними складовими формування особистості, які тісно пов'язані між собою. Виховання любові до своєї землі, історії, мови, культури свого народу – це виховання в душі національних пріоритетів, національної самосвідомості як органічної частини загальнолюдських цінностей. Проведення годин спілкування «Мій рідний край у незалежній Україні», «Незалежна Україна – спільний дім її

громадян», усних журналів «Державна та народна символіка», «Українцями ми народилися, інтелектуальної гри «Всім серцем любіть Україну свою», гри-вікторини «Великі українці» сприяє вихованню у ліцеїстів поваги до національних символів, формуванню почуття власної гідності, гордості за свою державу. Народознавчі свята «Без верби і калини нема України», «Від святок зимових до Зелених свят» дають можливість ознайомитися з історією української культури та звичаями українського народу. Виховні бесіди на тему: «Права дітей і неповнолітніх», «Декларація прав людини – права та обов'язки» - сприяють підвищенню рівня правової культури та попередженню правопорушень.

На початку навчального року серед ліцеїстів моєї групи було проведено анкетування на тему «Здоровий спосіб життя – запорука успіху суспільства», результати якого виявили, що не всі ліцеїсти усвідомлюють цінність власного життя і здоров'я. Після проведення бесід та тренінгових занять: «Бути здоровим - престижно», «Твій вибір, твоя відповідальність», «Здоров'я у кожен дім», «Спокус безліч, а здоров'я одне», «Вплив нітратів на людський організм», що сприяли у ліцеїстів формуванню навичок здорового способу життя було проведено повторне анкетування, яке показало, що у значної частини ліцеїстів групи зріс рівень усвідомлення цінностей власного життя.

Результатом сформованості здорового способу життя ліцеїстів є культура здоров'я як інтегративна якість особистості і показник вихованості, що забезпечує певний рівень знань, умінь і навичок формування, відтворення та зміцнення здоров'я і характеризується високим рівнем культури поведінки вихованців стосовно здоров'я власного та оточуючих.

Для активізації пізнавальної діяльності ліцеїстів у своїй роботі використовую наочність і ТЗН.

Великого значення у своїй роботі надаю розвиткові індивідуальних творчих здібностей кожного ліцеїста. Крім індивідуальних бесід та годин спілкування з вихованцями, проводжу майстер-класи: "Квілінг – кучері з паперу", "Коса – дівоча краса", "Дивовижні метелики".

Інноваційна діяльність – це життєва необхідність для перспективи розвитку особистості. Для того, щоб компетентно допомогти ліцеїстам організувати свою діяльність, сама постійно вдосконалююсь, підвищую свій професійний рівень, займаючись самоосвітою, вивчаю та використовую у своїй роботі надбання педагогів-новаторів.

У своїй роботі з ліцеїстами використовую сучасні виховні технології, які приносять радість і користь колективу.

Технологія колективних творчих справ стимулює бажання ліцеїстів жити активним життям, спільно не тільки виконувати, а й планувати, готувати, реалізовувати та оцінювати виконану справу. Презентація групи на рівні ліцею, участь у ліцейській виставці «Плекаймо обдарованість», конкурсно-розважальних програмах «Королева ліцею», «Містер ліцею», Дні іменинника - ці заходи є яскравою частинкою життя колективу. Варто відзначити, що проектна діяльність є не лише цікавою формою роботи, а й життєвою практикою вихованців, яка дає реальне відчуття власних досягнень, самореалізацію. Бажання бути учасником цікавої пошукової роботи викликає в ліцеїстів потребу самостійно розібратися у проблемі, віднайти й використати потрібну інформацію. Кульмінацією роботи над пошуково-пізнавальними проектами є участь ліцеїстів, представлення і захист їх проектів : «ГМО: глобальний біологічний експеримент», «Користь та шкідливість жувальних гумок», «Мобільні телефони: користь і шкода». Такий вид діяльності формує у вихованців вміння критично мислити, всебічно розглядати проблему та робити власні висновки.

Поетапне включення ліцеїстів в різноманітні сфери життєдіяльності групи та спілкування з однолітками сприяє формуванню таких умінь, як вміння приймати нестандартні рішення, творчо

мислити, бути комунікабельним та працювати в команді. Я переконалася, що використання методу проектів дає можливість створити для вихованців реальну діяльність, у якій вони діють, пізнають і набувають соціального досвіду.

Важливим чинником особистісно орієнтованого виховання є родинна педагогіка. Оскільки ставлення батьків до потреб виховання не є однозначним, я намагаюся відповідно будувати свою співпрацю з ними так, щоб допомогти дитині зберегти душевний комфорт в умовах родини і навчальної групи. Мною розроблена та впроваджується програма по роботі з батьківською спільнотою «Сім'я - ключ від щастя», завдяки якій формується продуктивна, цілеспрямована взаємодія, доброзичливість і повага, підвищується рівень культури спілкування дітей і батьків, розповсюджується кращий досвід сімейного виховання. Так на родинному святі про вишиті рушники «Доля на рушникові» був представлений родовід ліцеїста, у сім'ї якого жінки здавна займались ткацтвом та вишивкою. Доброю традицією стало організація та проведення Свята матері. Батьки групи є активними співучасниками великого творчого процесу виховання всебічно розвиненої, гармонійної особистості дитини.

Багато часу приділяю вдосконаленню своєї професійної майстерності, методичній роботі.

Цікаво і результативно проходять семінари-практикуми, круглі столи, ділові ігри, тренінгові заняття.

Приймаю активну участь в організації та проведенні занять педагогічної практики для слухачів курсів підвищення кваліфікації вихователів інтернатних закладів Київщини.

Працюючи в творчій групі вихователів «Формування засад культури поведінки та здорового способу життя», брала участь в семінарах з морального і превентивного виховання учнів «Майбутнє починається сьогодні», який проводився Всеукраїнською громадською організацією «Міжнародний шкільний проект «Твоє здоров'я в твоїх руках».

Починаючи описувати власний досвід роботи, я ще не знала, яким буде його закінчення ... І раптом: «Еврика!». В своїй педагогічній діяльності я знайшла те, що шукала, з чого починала свій педагогічний шлях: «Щастя!». Адже немає більшого щастя, насолоди, ніж – підводити підсумки своєї праці, пишатися здобутками та перемогами вихованців, в серцях яких не згасає прагнення долати перешкоди і наполегливо здійснювати на найвищі вершини слави, які своєю працею поповнюють «скарбницю» визначних здобутків не лише ліцею, а й Держави.

Нині, коли відбувається активний розвиток демократизації держави, громадянське виховання є одним із найважливіших завдань, які розв'язує система освіти. Формується національна демократична держава, і однією з передумов її існування є лояльний до держави громадянин, що дотримується демократичних цінностей та настанов у своїй поведінці.

Ідеї громадянського виховання завжди були актуальними для педагогічної еліти України. Такі відомі українські діячі, як В. Антонович, М. Драгоманов, М. Грушевський, С. Русова, І. Огієнко, Г. Ващенко, Б. Грінченко, А. Макаренко, В. Сухомлинський та багато інших, звертали увагу у своїх роботах на особливе значення формування громадянської свідомості підростаючої особистості.

Так, наприклад, М. Грушевський (1866-1934 рр.) у своїй книжці «На порозі нової України», яка була написана після проголошення IV Універсалу, пише про політичний ідеал розбудови Української незалежної держави (яким, до речі, керувався у своїй діяльності). Чільне місце у цьому ідеалі посідає образ громадянина України, його громадянських добродійностей. Для створення цього образу М. Грушевський звертається до досвіду античної демократії. Він вважає, що розбудова української демократичної держави не може увінчатися успіхом без культивування

республіканського героїзму, спартанської простоти і благородства, непримиримого ставлення до протекціонізму й бюрократизму, до гонитви за розкошами і збагаченням за будь-яку ціну. Без сумніву, в цьому політичному заповіті М. Грушевського є багато чого, над чим варто замислитися й нашому сучаснику. Грушевський підкреслював, що українська демократія повинна дбати про укріплення ідеї української демократичної державності, її поширення в суспільстві, виховання у громадян почуття обов'язку перед нею як найвищого стимулу громадянського життя, який має об'єднати весь народ в однім пориві, долаючи партійні відмінності й розбіжності там, де зачинаються основні інтереси держави (Громадянин — Держава — Громадянське виховання. Антологія) Упорядники М. П. Рогозін і О. В. Сухомлинська. — Донецьк, 2001. — С.84).

Безперечно, у процесі громадянського виховання провідне місце належить освітній складовій, яка доповнюється й розширюється вихованням у душі громадянськості. Це поняття об'єднує в собі громадянську, політичну соціалізацію та здатність долучати до цього процесу моральні цінності.

Нині ми звертаємо увагу на те, що виховання громадянина має бути спрямоване передусім на розвиток патріотизму — любові до свого народу,

до України. Важливою якістю українського патріотизму має бути турбота про благо народу, сприяння становленню й утвердженню України як правової, демократичної держави, готовність відстояти незалежність Батьківщини.

З патріотизмом органічно поєднується національна самосвідомість громадян, яка ґрунтується на національній ідентифікації: вбирає в себе віру в духовні сили своєї нації, її майбутнє; волю до праці на користь народу; вміння осмислювати моральні та культурні цінності; історію, звичаї, обряди, символіку; систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, осмисленням відповідальності перед своєю нацією (Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (АПН України).

Сьогодні ми розглядаємо громадянське виховання як процес формування громадянськості, як інтегративної якості особистості, що дає змогу людині відчувати себе морально, політично й юридично дієздатною та захищеною. Воно покликане виховувати особистість чутливою до свого оточення, залучати її до суспільного життя, в якому права людини є визначальними.

Відомий український педагог В. Сухомлинський (1918-1970рр.) перший (за радянських часів) звернувся до громадянського виховання як до головної педагогічної проблеми.

У 1970 році вийшла його книжка «Народження громадянина», де формування громадянськості розглядається на основі людяності, гуманізму. Першочерговою умовою формування рис громадянина педагог вважав організацію емоційно насиченого, діяльного (з трудовою основою) життя школи, розвиток громадянської активності кожного індивіда в контексті діяльного життя шкільного колективу. Він визначив підлітковий вік як особливо важливий для формування громадянина і твердив, що риси громадянина виховуються безліччю впливів педагогічного характеру й некерованими соціальними впливами.

Сухомлинський підкреслював, що задовго до повноліття наш підліток має жити громадянськими думками й сприйманнями. Справжнє громадянське виховання, на думку педагога, у процесі навчання починається там, де думка надихає, пробуджує й утверджує прагнення до морального ідеалу (Громадянин — Держава — Громадянське виховання. Антологія / Упорядники М. А. Рогозін і О.В. Сухомлинська. — Донецьк, 2001. — С.213).

Вважаємо, що вчителі української літератури, використовуючи творчу спадщину видатних національних діячів — І. Франка, І. Нечуя-Левицького, П. Мирного, М. Старицького, Л. Українки та багатьох інших, повинні спрямовувати нашу молодь на вибір громадянсько-національних цінностей (який має

відбуватися свідомо й неупереджено). Наші діти, відчуваючи себе громадянами демократичної держави, обов'язково будуть дбати про її національну та соціально-економічну спроможність.

Найважливішою складовою громадянської свідомості є моральність особистості. Вона містить такі гуманістичні риси, як доброта, увага, чуйність, милосердя, толерантність, совість, чесність, повага, правдивість, працелюбність, справедливість, гідність, терпимість до людей, повага і любов до своїх батьків, роду. Названі якості визначають культуру поведінки особистості.

Значне місце в змісті громадянського виховання займає формування культури поведінки особистості, що виявляється в сукупності сформованих соціально значущих якостей особистості, що ґрунтується на нормах моралі, закону, вчинків людини. Культура поведінки виражає, з одного боку, моральні вимоги суспільства, закріплені в нормах, принципах, ідеалах закону, а з іншого — засвоєння положень, що спрямовують, регулюють і контролюють вчинки та дії людини.

Сьогодні ми не маємо права не звернути увагу і на культуру спілкування, яка є одним з вирішальних чинників у налагодженні соціальних контактів. Вона не має нічого спільного з

безкультур'ям (нечесність при передаванні інформації, грубість у спілкуванні, байдужість до співрозмовника та його проблем, тиск на партнера по взаємодії тощо). Висока культура спілкування — це гармонія професійних знань, комунікативних і морально-психологічних можливостей, які залежать від інтелектуально-культурних здібностей особистості, що перебуває у стані взаємодії.

Нині зростає роль морально-психологічного чинника в спілкуванні, оскільки моральність у контексті спілкування є виміром, який визначає поведінку людини, її ставлення до співрозмовника, манеру говорити, включає в себе її внутрішню потребу до здійснення моральних дій та вчинків. Компоненти морального здоров'я особистості (моральні переконання, якості, моральні звички, здібності, дії) виконують вищу регулюючу функцію у процесі формування навичок спілкування. Високий рівень моральної культури спілкування надає людині можливості не тільки свідомо та систематично долати негативні риси свого характеру, а й гуманізувати стосунки з іншими.

Звернемо увагу на те, що універсальне соціальне значення мають загальнолюдські принципи, норми і правила, означені поняттями «добро», «совість», «обов'язок», «честь», «гуманність», «справедливість»,

«відповідальність», «чесність». Необхідним компонентом, умовою ефективного спілкування є моральна задоволеність. Це означає, що, здійснивши моральний вчинок, людина відчуває особливе задоволення. Аморальний вчинок часто провокує депресивні переживання. Співучасть і повага до співрозмовника облагороджують людину, збагачують її емоційний світ.

Сьогодні, на жаль, ми чуємо багато нарікань на те, що наші діти прерогативу віддають аморальному спілкуванню та негативному ціннісному вибору. Але задамо собі питання: що зробили ми особисто, щоб це не відбулось? Вважаємо, що спрямування підростаючої особистості до вибору громадянських цінностей буде сприяти як толерантності у взаєминах, так і моральності.

Надзвичайно важливо, щоб діти відчули цінність культурності, духовності та сприймали це як повноцінність життя. Тоді їхнє бажання морального удосконалення буде закономірним.

Процес громадянського виховання особистості значною мірою зумовлюється змістовими характеристиками освітніх предметів, які сприяють оволодінню системою знань про людину та суспільство. Крім того, оволодіння системою знань формує здатність усвідомлювати місце своєї спільноти серед інших спільнот світу, норми міжнародного спілкування та взаємодії.

У Концепції громадянського виховання особистості підкреслюється, що весь освітній процес у закладах освіти має бути насичений різними аспектами громадянського виховання. Проте особлива роль тут належить предметам соціально-гуманітарного циклу, а саме: історії, географії, природознавству, суспільствознавству, літературі як українській, так і світовій. До них долучаються й предмети художньо-естетичного циклу, а також ті, що входять до шкільного компонента освіти.

На наш погляд, окрім офіційних навчальних планів, треба визнати важливість неофіційних занять. Вони стосуються упорядкування шкільною громадою і стосунків між її учасниками. Ці стосунки мають втілювати основні цінності і принципи демократичної держави. Класами і школами повинні керувати педагоги, яким притаманні риси, що гідні наслідування. Учні мають відповідати за свою поведінку на підставі розумних і справедливих стандартів, а також поважати права й гідність інших людей, серед них і однолітків.

Пам'ятаймо, що спілкування людини відбувається у конкретному соціокультурному середовищі, в якому вона засвоює згідно з традиціями та культурними цінностями етичні норми взаємодії, розвивається, формується, стає індивідуальністю (йдеться не про абстрактного

індивіда, а про конкретну людину з певною системою національно-психологічних особливостей). Підкреслимо, що індивідуальні і групові форми спілкування мають бути спрямовані на розвиток зацікавленості учасників обговорення проблеми, підвищення їхньої активності, актуалізацію їхнього творчого і комунікативного потенціалу.

Відчутно впливають на взаємодію людей визначальні риси групового менталітету, усвідомлення індивідом належності до конкретної групи, значущості цієї групи в його житті, а також традиційні етнокультурні норми спілкування.

Безперечно, громадянське виховання у сучасному виховному процесі має надзвичайно важливе значення. Повноцінне формування особистості не може позитивно реалізовуватися без громадянської основи. Сьогодні як ніколи важливо спрямовувати дітей і молодь на вибір громадянсько-національних ідеалів та ціннісних орієнтацій у їхньому житті. Всебічне виховання підростаючої особистості в наш час не має сенсу без громадянського компонента. Ефективність виховання громадянськості, як і багатьох інших особистісних характеристик, значною мірою визначається реалізацією у виховному процесі діяльнісного підходу, відповідно до якого в структурі особистості виникають і закріплюються передусім ті новоутворення, у «конструювання»

яких індивід вкладає свої почуття, власну працю, енергію, конкретну дію, проявляючи цілеспрямовану активність.

Сьогодні, у пору активних демократичних перетворень, ми маємо змогу реалізовувати у виховній практиці ті громадянські надбання, які будуть сприяти вибору активної життєвої позиції та свідомого формування громадянського світогляду нашої молоді.

ЗНАЙТИ СВОЄ ПОКЛИКАННЯ

*Вчительство – це і мистецтво
і праця.
Саме вчитель, педагог, викладач,
вихователь
закладає і створює основу творчої
людської діяльності.*

Кожній людині хоча б один раз у житті необхідно було дати відповідь на запитання: «Ким ви хотіли бути в дитинстві?». І дійсно, у дитини ще в дитинстві з'являються нахили до певної професійної діяльності. Якщо я сама зараз задам собі це запитання, то з впевненістю скажу, що професія вчителя мені подобалася.

Адже, педагог, вчитель, вихователь – довірена особа суспільства, якій воно ввіряє найдорожче і найцінніше – дітей, свою надію, своє майбутнє. Тисячі професій народжуються і вмирають. Та серед вічних професій учительська посідає особливе місце: вона початок усіх професій. Змінюються умови й засоби виховання, та незмінним залишається головне призначення вчителя – навчити людину бути людиною.

Я працюю педагогом, а саме, вихователем в школі-інтернаті. Вихователь - одна з найбільш важливих і значимих професій в нашому сучасному суспільстві. Її можна порівняти з

роботою хірурга, судді, дослідника і науковця. Можна порівнювати нескінченно.

Творча діяльність людини в будь-якій із галузей життя неможлива без наявності міцних знань основ наук, узагальнених умінь та навичок, певних позитивних якостей розуму і характеру, почуттів і переконань. Перед кожним новим поколінням життя ставить усе складніші завдання, для розв'язання яких потрібний усе вищий рівень освіченості особи.

Працюючи педагогом, розумієш, що всі діти індивідуальні, і ти, як педагог, повинен знайти ключик до кожної дитини. І не тільки до нього, а й до його батьків. А обдурити їх, цих «маленьких чоловічків», неможливо. Вони завжди і все побачать. Вони відразу зрозуміють, як ти до них ставишся: з любов'ю або без. І відповідять тобі тим же.

Я ставлюся до своїх вихованців, як до дорослих. Я поважаю їх думку. Завжди цікавлюся ними. Ніколи не говорю про те, що вони зобов'язані щось зробити. Дитина, як і будь-яка доросла людина, нікому і нічим не зобов'язаний. Треба просто поважати їх, як особистість. І виховувати у них повагу до себе і до інших, почуття співпереживання ближнього, природі, будь-якій живій істоті.

Адже поважаючий себе людина ніколи не вдарить, не насварить, ніколи не зрадить, не

опустить перед труднощами, завжди прийде на допомогу, а не шукатиме шляхів легше, та півгодини. У цієї людини є внутрішній стрижень під назвою «порядність». А в наш час так мало залишилося людей з цим внутрішнім стрижнем.

Любов до дітей, до професії не зникає, а кожного дня стає ще мудрішою і глибшою. Найти своє покликання, ствердитися в ньому – це щастя педагога.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Козацькі розваги

Сценарій історично-патріотичного заходу

I. Мета та основні завдання заходу

1. Метою заходу є:

- виховання у юнаків та дівчат глибоких і твердих національно-патріотичних переконань, підготовка молоді до творчої праці, до військової служби та захисту своєї Батьківщини;

- формування і виховання у молоді високих морально-психологічних та морально-бойових якостей;

- виховання мужності, сміливості, наполегливості, дисциплінованості й ініціативності на основі відновлених національних козацьких педагогічних традицій;

- виховання духовно та фізично розвиненого юного покоління суверенної України на історично сформованих засадах козацького світогляду та здорового способу життя, у дусі відданості Батьківщині та її народу на основі відродження національних та загальнолюдських духовних і моральних цінностей.

2. Завданнями заходу є:

- виховання у юнацтва активної громадської позиції, національної гідності і самосвідомості,

любові до своєї батьківщини – України, готовності захищати свій рідний край;

- опанування козацької культурної спадщини, звичаїв і ритуалів, традицій, свят;

- переймання козацьких забав та військових ігор, традиційних козацьких видів фізичної культури, спорту та військових умінь з метою гартування козацького духу й тіла; осягнення секретів козацької кухні, здорового способу життя, козацької медицини; зміцнення та розвиток дружби між юнаками.

Хід заходу

Ведучий: Сьогодні у лицеї свято,

Тут сміху і радості багато.

Із святом козаків вітаєм,

Всього найкращого бажаєм.

Для боротьби ми не збирали

Ані рушниць, ані гармат,

Здоров'я повен міх набрали,

Вистачить його для всіх.

Ведуча: Україно, ти для мене диво,

І нехай пливе за роком рік,

Буду, мамо, горда і вродлива,

З тебе дивуватися повік.

Ведучий: Задивляюсь у твої зірниці

Голубі й тривожні, ніби рань.

Крешуть з них червоні блискавиці

Революцій, бунтів і повстань.

Ведуча: Україно, ти моя молитва,

Ти моя розпука вікова.

Гримотить над світом люта битва

За твоє життя, твої права.

Ведучий: Спіть спокійно... У вас є сторожа,

Що відхилить жорстоку біду,

Та ж стоять перед вами Мати Божа

І Україна в терновім вінку.

Ведуча: У минулому українського народу було таке неповторне і легендарне явище, як Запорізька Січ. Це про неї Гоголь писав: «Так ось вона, Січ! Ось те гніздо, звідки вилітають усі ті горді й дужі, як леви. Ось звідки розливається воля й козацтво на всю країну!»

Ведучий: Козацтво не було випадковістю на нашій землі... Прибуваючи до безмежного степу, козаки селилися понад Дніпром та Південним Бугом. Особливо їх приваблював Дніпро священна і заповітна ріка, оспівана в думках та переказах. Козаки називали Дніпро своїм «братом».

Ведуча: Козаки кожного куреня за загальним сигналом вставали до схід сонця та йшли на річку купатися, незважаючи на пору року. Потім сніданок, молитва, господарські справи, а далі – військовий вишкіл та фізичні випробування.

Ведучий: А тепер дітей козацького роду

У наше коло викликаю,

Їх перевірити бажаю.

Конкурс 1. «Виконання стройових вправ»

Кожен козак повинен був знати своє місце в строю, займати його швидко, не заважаючи іншим. Виконання стройових прийомів.

Ведуча: Молодий ти, молодий,

Повний сили та відваги.

Гей, юнак, виходь на бій,

Пожартуєм для розваги!

Конкурс 2. «Снайпер»

Кожен козак повинен вміти вправно поводитися зі зброєю, влучно стріляти. Тож, кожен юнак повинен пройти курс вогневої підготовки й продовжити славу наших прашурів – козаків. Стрільба з пневматичної зброї.

Конкурс 3. «Сила»

Фізичне виховання було предметом особливої уваги козаків. Воно у них поєднувалося з воєнним навчанням і вихованням. Перевага рук.

Ведучий: Гей, козак! Ставай, тремти!

Дай я з тебе посміюся.

Хто сміліший: я чи ти –

Подивлюся, подивлюся!

Конкурс 4. «Вправність»

Зазвичай, козаки дуже ласі до дівчат. Зараз їм потрібно пригостити дівчину цукеркою. А як це вони зроблять із зав'язаними руками, ми з вами подивимося.

Конкурс 5. «Художній»

А ось ще одна розвага. У кожного козака був вірний товариш – його кінь. Зараз наші відважні козаки повинні намалювати свого улюбленця із зав'язаними очима.

Конкурс 6. «Медичний»

Свідомо виконувати свій благородний обов'язок з надання допомоги пораненим і хворим є невід'ємною частиною козацького милосердя. В цьому конкурсі ми задіємо наших дівчат-козачок. Надання першої долікарської допомоги при пораненнях.

Виступи учасників художньої самодіяльності.

Ведуча: Гетьмани України! Ці слова будять у наших думках сильних, сміливих, відданих своїй землі, своєму народові людей.

(На сцені козаки вибирають свого гетьмана).

Чути голоси: Дмитра Вишенського!
Курінного Галайду! Богдана Хмельницького!

1-й козак: Бути тобі, Хмелю, отаманом!
Свято бережи козацьку честь. І Боже тебе збав зрадити своїй землі, своєму народові. Приймай цю булаву. Керуй з розумом та душею. У Господа поради питай.

2-й козак: Ой, Хмельницький Богдане,
гетьмане славний,

Добрий розум тобі дався,

Що короля і султана, і кримського хана

Ти відцурався.

Хмельницький: Ні! Не можем зброї скласти та йти по домівках. А щоб досягнути мирне життя для краю нашого, щоб жити в безпеці дітям та матерям нашим, щоб бути господарем на своїй ниві, повинні ми у битві змусити ворогів облишити навіть думки про підкорення нашого краю. Віднині ми не приступні і нескорені. А чи так, славне козацтво?

Ведучий: За честь України, козацькі клейноди

Йшли люди і ліку їм несть.

В серцях ідеали свободи

І честь України, і честь...

Ведуча: І жде нас одна нагорода –

Нести на Голгофу свій хрест.

А там – ідеали свободи

І честь України, і честь!

Підведення підсумків журі.

Нагородження переможців.

Ведучий: Ось і закінчилися наші козацькі забави.

Але не закінчилося наше знайомство з історією рідного краю, нашої країни.

Ведуча: Подякуємо всім учасникам «розваг» за чудовий відпочинок.

Ведучий: Живіть щасливо і багато,

Любов до спорту збережіть,

Хай кожен день вам буде свято,

Життям упевнено ідіть.

Кодекс лицарської честі козака

Люби свою Батьківщину, материнську мову, неньку Україну, шануй віру і звичаї свого народу.

Май свою національну і людську гідність, будь готовим захищати слабших, турбуватися про молодших.

Виховуй шляхетне ставлення до дівчини, жінки, матері, бабусі; оберігай їх людську честь і гідність.

Слухай накази та поради батьків, вчителів, поважай старших.

Будь вірним українській національній ідеї, принципам української національної моралі і духовності.

Відстоюй повну свободу і незалежність особистості, народу, держави.

Кріпи свій характер і волю, будь терплячим і дисциплінованим.

Будь хоробрим і відважним, мужнім і невтомним.

Понад усе цілуй козацьку честь.

Будь лицарем до супротивника, зневажай жорстоких і лихих.

Будь ревним охоронником рідної природи.

Бережи традиції Українського козацтва, охороняй пам'ятки історії і культури свого народу.

Додаток 1.2

Кодекс лицарської звитяги

Готовність боротися до загину за волю, честь і славу України;

Нехтування небезпекою, коли справа стосується життя рідних, друзів, побратимів, долі Матері-України;

Презирство і ненависть до ворогів, прагнення визволити рідний край від чужих забрид-завойовників;

Здатність відстоювати за будь-яких обставин рідну мову, культуру мистецтво, духовні традиції, гідність свого народу;

Героїзм, подвижництво в творчій праці і в бою в ім'я свободи і незалежності України;

Самовіддане відстоювання свого права бути господарем на рідній землі;

Здатність і готовність займатися, навіть в години лихоліття, будівництвом і зміцненням Української держави.

Додаток 1.3

Заповіді милосердя

Готовність допомагати найслабшим, найбеззахиснішим дітям, створювати умови для їхньої радості, попереджувати їхні страждання, замінювати їм у разі необхідності батька й матір, брата й сестру;

Всебічна допомога сиротам, вдовам, бабусям і дідусям, турботливе ставлення до безпомічних, постійна їх матеріальна і моральна підтримка;

Надання допомоги хворим, інвалідам, потерпілим від злих людей, стихійних сил природи тощо;

Здатність до співчуття, жалю до людей, які потрапили в біду;

Готовність допомагати будь-якій людині, щиро розділити з нею журбу, страждання, горе, зробити все для того, щоб їй стало легше.

Додаток 1.4

Присяга козака

Я, козак, (ПБ), перед Богом нашим Всевишнім присягаю козацькому товариству й матері-Україні, що буду патріотом України, обіцяю примножувати традиції славних козаків України, бути вірним товаришем братам-козакам, вірним сином неньки-України.

Присягаю ніколи не зрадити Козацтво, відстоювати споконвічні цінності українського народу, любов до Бога, любов до людини і усього живого, шанувати і виконувати закони України. До останнього подиху служити Богу, народу, Україні.

Присягаю цьому перед Господом і усім козацьким товариством!

Слава Україні!

Слава Козакам!